

γράφει ο Φάνος Λαμπρικόδης

«Το μεν πνεύμα πρόθυμον...»

Μπερτολτ Μπρεχτ «Ο καλός άνθρωπος του Σετσουάν» από το Κ.Θ.Β.Ε.

Το πρώτο έργο του Μπερτολτ Μπρέχτ που ανέβηκε στη Θεσσαλονίκη ήταν ο «Καλός άνθρωπος του Σετσουάν» σε σκηνοθεσία του σείμηνηστου Μίνωα Βοθανάκη, το 1965 στο νεόδμητο τότε, κτίριο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών (Ε.Μ.Σ.). Η παράσταση άφησε εποχή στα θεατρικά πράγματα της πόλης, αλλά και της εγχώριας παραστασιολογίας του Μπρεχτ γενικότερα. Όσοι είχαν την τύχη να παρακολουθήσουν την «υψηλή πρωτοπορία» που έφερνε εκείνα τα χρόνια ο Βοθανάκης από το εξωτερικό, ακόμη συζητούν για αυτή την «ευφυή» ανάγνωση του πολυσχιδή Γερμανού συγγραφέα.

Εν έτει 2002, το Κ.Θ.Β.Ε. επιχειρεί να ξαναδιαβάσει το εν λόγω κείμενο (σε απόδοση και πάλι Μάριου Πλωρίτη) αναθέτοντας σ' ένα νέο (σχετικά) άνθρωπο τούτο το έργο, στον γνωστό μας, κυρίως από την Πειραματική Σκηνή της «Τέχνης», Πέτρο Ζηβανό, ο οποίος «μετακόμισε» πέρυσι στη Μονή Λαζαριστών (Έντουαρντ Μποντ «Οι λιτρωμένοι»). Έστησε, λοιπόν, μία λιτή παράσταση με λεπτές, αλλά ευδιάκριτες ισορροπίες, αναγνωρίζοντας την καθοριστική παρουσία των θεών στο δράμα, αλλά και της τεχνολογίας στη θεατρική διαδικασία. Επινόησε μία σειρά από «ιντερμέδια», εμβόλιμα οπτικά κομμάτια παρα-δράσης που παρείχαν πληροφορίες για την περιήλάνηση των τριών θεών στη γη, όπως εκείνος τη φαντάστηκε. Οι προβολές γινό-

ντουσαν ανάμεσα στις πράξεις, όπως και πριν από την έναρξη αυτού καθεαυτού του «υλικού» (σχεδιασμός βίντεο: Θεόφιλος Ιερόπουλος). Ένα πάντρεμα τεχνών που προωθεί την εικονολατρία των ημερών μας, παρέχοντας συνάμα ενδιαφέρουσες λύσεις στη σκηνοθεσία: τακτική/ τεχνική που επικροτώ δίχως άλλο. Παλαιικό, ωστόσο «δραστικό» το τέχνασμα της προέκτασης της σκηνής στην πλατεία, προκαλούσε μία αμεσότερη «συνομιλία» ηθοποιού-θεατή, ταραζώντας κάπως, την παθητική ζώνη του κοινού. Μία διασάλευση των ορίων της σύμβασής που όταν συμβαίνει επιθετικά, αποδίδει. Στη συνέχεια, αποσκοπώντας στη φημισμένη πια μπρεχτική «αποστασιοποίηση», οι ηθοποιοί σε διάφορες, τυχαίες (;) στιγμές «πετούσαν» διάφορες ατάκες του τύπου «φώτα» ή «κατέβασε το δέντρο» κτλ. υπονομεύοντας, σπάζοντας το συμπαγή κορμό του έργου, πράγμα όμως που δεν ενοχλεί αλλά επισημαίνει ίσα- ίσα τη συγγραφική καταγωγή του. Δεν θα το καταχωρίσω ως καινοτομία, μίας και πρόλαβαν άλλοι, προ πολλού, άλλοι...

Σύμμαχος της σκηνοθεσίας, ο σκηνικός μινιμαλισμός της Λίλιας Καρακώστα. Μία μεγάλη κατασκευή τεσσάρων ορόφων αποτελούμενη από μικροσκοπικά δωμάτια σχολιάζαν έξυπνα την άνετη τρόπον - τινά διαβίωση/ επιβίωσή μας στις σύγχρονες πολυκατοικίες. Τα κο-

στούμια της επίσης σύγχρονα, ακόμα κι εκείνα τα λιγοστά που παρέπεμπαν στην χώρα όπου διαδραματίζεται το έργο, την Κίνα. Στο σημείο αυτό, οφείλω να επισημάνω πως το εξωτικό στοιχείο της ασιατικής χώρας αποσιωπήθηκε επιμελώς. Άρα και η εξαίσια μουσική του Κώστα Βόμβοηου στράφηκε σε μοντέρνα μοτίβα, επαναληπτικής περισσότερο, μουσικής. Τα τραγούδια με το επαναστατικό ύφος αποδείχθηκαν μάλλον κουραστικά για τ' αυτιά μας και τις φωνές των ηθοποιών. Οι φωτισμοί του Στράτου Κουτράκη, χωρίς ιδιαίτερο σχεδιασμό, ακολουθούσαν τις επιθυμίες της δράσης στωικά, βάζοντας συχνά σε χρήση τον προβολέα-κανόνι (Μπρεχτ πέρα για πέρα!).

Η πρωταγωνίστρια Μαρία Χατζηιωαννίδου αναδείχθηκε σε πρόσωπο – έκπληξη. Σ' αυτόν τον άκρως απαιτητικό ρόλο με τη διπλή προσωπικότητα, Σεν Τε και Σουι Τα, έδειξε αφοσίωση οηλοκληρωτική, πράγμα που εισπράχθηκε ανάλογα. Υπήρξε γυναίκα (υποχείριο του Θεού) και άνδρας (λήψη ανάγκης, αντιστάθμισμα), με μία έντονη σωματικότητα που είχα ήδη επισημάνει από την προηγούμενη παρουσία της στο έργο του Ε. Μποντ. Αισθάνομαι ότι θα απολαύσουμε και άλλες δυνατές ερμηνείες από μέρους της στο μέλλον. Αντίθετα, η αντιμετώπιση του Γιανγκ Σουν από τον Σταύρο Καραγιάννη ήταν επιδερμική, αδιάφορη, άγευστη. Στην πιο ερωτική σκηνή του έργου, εκείνη στον κήπο (για την ιστορία του θεάτρου, η πρώτη στην μπρεχτική δραματουργία, ως τότε ο συγγραφέας παρομοίαζε τον έρωτα με την απάτη) ο Καραγιάννης απλά παρευρίσκονταν εκεί, αφήνοντας την Χατζηιωαννίδου να παίζει μοναχή της. Κακή μέρα ή λάθος διανομή; Έντιμη ερμηνεία από τον υπερκινητικό Μίητο Σαμαρά στο ρόλο του νερούλιά Βανγκ. Αξιόλογη η Κατερίνα Γιαμαλή ως πλούσια Μι Τσου, με μία χαρισματική ακρίβεια σε λόγο και «νεύρο».

Η παράσταση του Κ.Θ.Β.Ε. διαθέτει αξιώσεις και σοβαρή εργασία πίσω της, αλλιώς ως εδώ. Το 1965 είναι μακρινό παρελθόν!